

ANGLEŠKO VOJAŠTVO PRIHAJA V GRČIJO PREKO 5 PRISTANIŠČ

Jugoslovane bo podprlo 300,000 angleških
borcev, ki prihajajo dan in noč
v Grčijo.

ANGLEŠKI PARNIKI SO PRIPELJALI ŽE STOTINE TANKOV IN DRUGE MEHANIZIRANE OPREME

BEograd, 15. marca. — Iz
najverodostojnejših virov se na-
manja, da se Velika Britanija
pripravlja v južnovzhodni Evro-
pi na ofenzivo proti osišču ter-
orizma na poti v Grčijo 300,000
angleških vojakov, od katerih
je 100,000 že prispelo tja.
Najverodostojnejši je, napasti
Nemce s turško in grško po-
močjo v Bolgariji, če se Nemci
ne pomaknejo naprej.

Angleški čete, ki so se že iz-
kazale v Grčiji, so opremljene s
stotinami tankov in metalcev
in topov. Te čete se izliva v
Grčijo preko petih grških pri-
stanišč.

Vesela vest za Jugosaviljo
Novica o prihajanju angleš-
kih čet v Grčijo je povzročila,
da se je znatno zravnila hrbit-
nost jugoslovanske vlade, kakor
tudi vsa jugoslovanskega
ljudstva, čigar odpor proti Nem-
cem je zelo ojačen. Nek vladni ur-
adnik je izjavil, da se ne bo na-
dalje nobenega odločilnega od-
ločanja, dokler ne bo razčiščena si-
tuacija v Grčiji.

Izjave očitne
Vidni opisi angleško-
ga vojaštva, ki se pomika skozi
Grčijo proti severu, kot Kanad-
ci, Novozelance, Avstralce in
Anglije. Mnogo teh je prispelo
v Grčijo, dočim so drugi pre-
stajali v Albaniji.

Očitni, ki opazujejo izkrea-
vanje angleških čet, pravijo, da
je to veliki angleški trans-
portni parniki v spremstvu kon-
vojne neprestano sem in tja, do-
vaja vojaštvo in odhajajoče
vojaštvo nazaj po nove čete. Ti pa-
rniki, ki dovažajo vojaštvo veči-
noma iz Hajfe, Palestine in Alek-
sandrije.

Jugoslavija je pričela kazati znake kljubovalnosti in odpora proti Nemcem

Važna izjava dnevnika "Vreme." — Prihod svojetskega
poslanika v Beograd. — Milijon mož mobiliziranih,
rezerve jugoslovanske armade pa še
vedno prihajajo.

BEograd, 15. marca. — No-
va poročila, da sta se Jugosla-
vija in Nemčija zedinili za ne-
napadalni sporazum, ki ga je i-
mela kazati znamenja, da name-
noma Rusija sedaj, ob enajsti u-
ro, intervenirati.
Na podlagi odredb, ki jih je
dala Jugoslavija v zadnjem
danu, je zdaj jugoslovanska vla-
da mnogo boljsem položaju z
prihodom pogajanja z Nemčijo.
V Beograd je prispel sovjetski
poslanik Viktor Protokov, ki
je bil dva meseca odsoten. —
Nemci so, da je zaupal v privat-
ni krog, da Rusijo skrbi po-
stojanost jugoslovanskega ča-
sopisja

Prijatelji dnevnika "Vreme"
danes v odločnih in
trdnih besedah, da je Jugosla-
vija odločena, braniti svo-
jo svobodo akcije in neodvisno-
sti. Tozadevno naglaševanje je
zgodovinske posledice o izkrea-
vanju angleške armade v Grči-
ji. (Kako pa bo šle narasle po-

Duče odšel, njegovi vojniki pa si ližejo rane

V sedemdesetih ofenzivi, ki
jo je vodil premier Mus-
solini, so izgubili Italijani
50,000 mož.

ATENE, 16. marca. — Urad-
no se naznanja, da je italijanski
premier Mussolini odšel z alban-
ske fronte nazaj v Italijo, v Al-
baniji pa je pustil svoje poraže-
ne legije, ki si "zdaj ližejo rane."

Mussolini je bil teden dni na
fronti, kjer je osebno vodil of-
enzivo, v katero je vrget 120,000
svojih najboljših vojakov.

V tej ofenzivi je sodelovalo
50 najboljših baterij, tisoče in
tisoče pešev kakor tudi vsa raz-
položljiva italijanska letala, da
bi Mussolini zbil Grčijo na tla,
preden se dvignejo proti nji
Nemci. Toda vsa njegova prizade-
vanja so bila zaman. Vsi itali-
janski napadi so bili vrženi na-
zaj z velikimi izgubami za Itali-
jane. Kjer so bili doslej srđiti
boji, se vrše zdaj samo še manj-
še praske straž; Italijani so za-
posleni s pobiranjem svojih ran-
jencev in mrličev.

V sedemdesetih italijanski of-
enzivi so vrgli Grki iz akcije
najmanj 50,000 italijanskih vo-
jakov. Ujetniki poročajo, da je
moral italijanskega vojaštva na
ničilo in da je Mussolini mrk in
zakrknjen odšel s fronte nazaj v
Italijo.

Mussolinijeva hči rešena s tor- pedirane ladje

Edda Ciano se je nahajala
na bolniški ladji, ki jo so
v valonskem pristanišču
torpedirali angleški letal-
ci.

RIM, 16. marca. — Agencija
Stefani poroča, da sta dve an-
gleški letali s torpedi torpedirali
italijansko bolniško ladjo, ki
se je po torpediranju pogrezni-
la. Ladja je bila zadeta in po-
greznjena v soboto v albanem
pristanišču Valoni, kjer so an-
gleški letalci napadli italijans-
ke ladje. Kot bolniška strežni-
ca se je nahajala na ladji tudi
Edda Ciano, žena italijanskega
ministra zunanjih zadev Ciana,
ki se nahaja zdaj na fronti; Ed-
da je, kakor znano, hči premier-
ja Mussolinija. Med ostalimi, ki
so bili rešeni s potapljačice se
ladje, je bila rešena tudi ona.

Prevzela gostilno
Mr. in Mrs. Lucić iz Edna
Ave. naznanjata vsem, da sta
prevzela gostilno od Mrs. Rosie
Hauer na 17320 St. Clair Ave.
Mrs. Hauer ima sedaj gostilno
na 17910 Lake Shore Blvd. Vsi
se pripravljajo za obisk.

v Albaniji, ne glede, kako bi šlo
Jugoslovonom na ostalih fron-
tah.

Jugoslavija se pripravlja
Nemški pritisk na Jugoslavijo
pa se ves čas nadaljuje z ne-
zmanjšano silo. Po beograjskih
ulicah drvi noč in dan tovor-
ni avti z vojaštvom, ki odhaja
na svoje določene postojanke.
Železniška postaja v Beogradu
je natrpna z rezervisti, ki od-
hajajo k svojim vojaškim edini-
cam. Jugoslavija ima mobilizira-
ni že skoro milijon mož, dasi
ji je Nemčija ukazala, da mora
demobilizirati celo ono moštvo,
ki je bilo že prej pod orožjem.

Veliki Roosevelt!

Kot naznanjajo zadnja
poročila, je predsednik Roo-
sevelt v zadnjih urah pred
sprejemom in podpisom
lend-lease predloga, vsaki
dve uri telefoniral jugoslo-
vanskemu regentu Pavlu,
da naj za vsako ceno vzdrži
in se ne uklone nemškim za-
htevam, ker da bo lend-
lease predloga vsak hip
sprejeta, kar se je tudi zgo-
dilo. V posvetovanjih z vla-
do, je knez Pavle zagrožil
jugoslovanskemu kabinetu,
da bo odšel iz dežele ter pu-
stil vladno in državno njeni u-
sodi, ako vlada kapitulira
pred Nemci prej, preden se
ne izve, kaj je z lend-lease
predlogo. To je pomagalo in
vlada je vztrajala.

Snoči pa je radio sporočil,
da je imel predsednik Roo-
sevelt važen razgovor z ju-
goslovanskim poslanikom
Fotičem, kateremu je obljubi-
bil nemudoma 300 ameriš-
kih bombnikov, ako se Ju-
goslavija upre osišču. V
tem slučaju bi bombniki ne-
mudoma odleteli v Jugosla-
vijo.

Nova državnika



Na levi je Ralph Austin Bard
iz Chicago, ki je bil imenovan
za pomožnega mornariškega taj-
nika, na desni pa je Robert A.
Lovett iz New Yorka, katerega
je imenoval predsednik za po-
možnega vojnega tajnika.

Na počitnice

V sončno Californijo so se od-
peljali Mr. in Mrs. Louis Kra-
penc z Greenwood Ave. in Mr.
in Mrs. John Bradač iz E. 176th
St. Sli bodo v San Francisco,
San Diego, Los Angeles in Me-
xico City. Želimo jim srečno pot
in mnogo razvedrila.

Iz bolnišnice

Mrs. Mary Prudič, 8408 So-
winski Ave. se je vrnila iz bol-
nišnice. Zahvaljuje se vsem za
obiske, karte in cvetlice. Prija-
teljico je sedaj lahko obiščejo
na domu.

Doma

Iz bolnišnice se je vrnila Mrs.
Požar, 21871 Nicholas Ave. Pri-
jatelji jo lahko obiščejo, mi ji
pa želimo skorajšnje okrevanje!

Stavka

V Republic Brass tovarni je
stavka. Na stavki je okrog 300
delavcev, med katerimi je mno-
go Slovencev in Hrvatov. Zahtev-
vajo višje plače. Tovarna se na-
haja na East 45th St. in Payne
Ave.

"Dve nevesti"

Igra "Dve nevesti," ki jo je
priredil dramski zbor "Naša
zvezda," je dobro izpadla in
divorana je bila napolnjena.
Kmečka komedija je ugajala ob-
činstvu. Tudi s to priredbo več
pozneje.

Sabotažniki povzro- čili železniško nesrečo

Zlikovci so popolnili žeblje iz
pragov ter premaknili
tračnice. — Tri osebe so
bile ubite.

BADEN, Pa., 16. marca. —
Tekom nocojšnjega viharja je
neki osebni vlak, na katerem je
bilo sto potnikov, skočil s tira
ter padel v Ohio River, pri čem-
er so bile ubite najmanj tri o-
sebe, nad 40 pa je bilo ranjenih.
Preiskava je dognala, da je ne-
srečo povzročila sabotaža. Pod
nekim kosom železniške tračnice
so bili izpuljeni vsi žebli in
tračnica je bila premaknjena na
znotranjo stran, tako da je bil
tir izožen. Ob železniški progi so
našli tudi železne drogove, s ka-
terimi so zlikovci pulili žeblje iz
železniških pragov.

Mrtvi so: A. L. Weigle iz Alli-
ance, strojevodja. Rose Marie
Jagielski, stara pet let, iz Pitts-
burgha, in neka neidentificirana
ženska.

Na krilih viharja je prirohnela zopet zima v deželo

Na srednjem zapadu je po-
stalo žrtv mraza 45 oseb.
— Trideset ribičev ogro-
ženih na ledenih ploščah.

Zima, ki je prirohnela snoči
nazaj z vso svojo furijo, je po-
vzročila smrt najmanj 45 oseb
na srednjem zapadu ter izolirala
na Lake Superior približno tri-
deset ribičev, ki se nahajajo tam
na ledenih ploščah in o katerih
rešitvi je malo upanja.

Mnogo žrtv je v North Da-
koti in zapadni Minnesoti, kjer
je v soboto ponoči pometal vi-
har avtomobile s cest ter jih
prevračal, pri čemer je mnogo
oseb zmrznilo, iščoč zavetja.

Velika bojazen vlada tudi za
ribičje na ledu, med katerimi sta
tudi dve ženski. V severnih in
zapadnih državah je padlo živo
srebro pod ničlo.

V Cleveland je privršala zi-
ma z viharjem ob 5:40 popoldne.
Vihar, ki je divjal 52 milj na u-
ro, je spremljalo grmenje, blis-
kanje in sneg. Za nocoj se napo-
veduje še mrzlo vreme, nakar bo
postalo zopet topleje.

Kultura

SEJA "SLAVKOV"

Tem potom vabim vse starše
mladinskega pevskega zbora
"Slavki" na sejo v torek večer
v Slovenskem narodnem domu.
Podani bodo računi od zadnjega
koncerta. Ker priredimo doma-
čo zabavo 19. aprila, je prav, da
ste vsi navzoči. — Tajnica.

Zahvala

Čitalnica Slovenskega delav-
skega doma na Waterloo Rd. se
iskreno zahvaljuje vsem posa-
meznikom, kateri so darovali v
čitalniško blagajno, ker se niso
mogli udeležiti prireditve dne 2.
marca in sicer: Mr. in Mrs. L.
Furlan \$2.00; Mr. Louis Kafer-
le \$1.00; Mr. Valentin Kochar
\$1.00; Mr. Viktor Wood \$2.00;
Mr. in Mrs. John Steblaj \$1.00.
Nadalje društvo Maecabees št.
1288 \$6.00, kakor tudi May-
flower Dairy Co. za podarjeno
mleko na dan prireditve. Vsem
še enkrat hvala.

ZGODOVINSKO VAŽEN GOVOR PRESEDNIKA ROOSEVELTA

Predsednik je izjavil, da bo Amerika po-
šiljala v Evropo orožje, dokler ne
bodo diktatorji strti.

DIKTATURE POMENIJO NAJVEČJO IN NAJBREZ- OBZIRNEJO BRUTALNOST V ZGODOVINI

WASHINGTON, 15. marca.
Predsednik Roosevelt je imel
nocoj po radiu govor, v katerem
je pozval ameriško ljudstvo na
žrtve in delo v prizadevanju, da
se doseže "totalno" zmago nad
osiščem — "ki predstavlja naj-
bolj brezobzirno brutalnost v
zgodovalni svetu."

Konec "gosjega" koraka —
Proslavljajoč lend-lease pred-
logo oziroma zakon, ki ga je u-
zakonila volja 130-milijonskega
ameriškega naroda, je predse-
dnik obljubil Veliki Britaniji, Gr-
čiji in Kitajski, da bo "ameriška
pomoč ojačena in zopet ojače-
na," dokler ne bo "rimsko - ber-
linsko - tokijski gosji korak
proti nadvladi sveta strt."

Predsednik Roosevelt ni pustil
v svojem govoru nobenega dvo-
ma, da so Zedinjene države od-
ločene, da ne odnehajo prej, do-
kler ne bo odpravljena "zatem-
nitev barbarizma."

Neomejena pomoč bo dana
"zdaj"

Predsednik Roosevelt je nato
dejal, da bodo "zdaj", ne po-
zneje, deležne države, ki se bore
proti totalitarizmu, neomejene
ameriške pomoči v ladjah, leta-
lih, živilih, tankih, topovih in
strelivu. Nato pa je predsednik
posvaril, da se tega prizadeva-
nja ameriškega ljudstva ne sme
zavirati z vojnim profitarstvom
in "nepotrebnimi stavkami", s
kratkovidnim delovodstvom ali
s sabotažo.

Govor je bil oddajen po vsem
svetu

Rooseveltov govor, ki je bil
eden najimprativnejših v nje-
govji karieri, je oddajalo nad 500
radio - postaj ter je bil preve-
den na sedem jezikov. Roosevelt
je govoril na banquetu Zveze čas-
nikarjev Bele hiše.

Med častnimi gosti na banke-
tu sta bila tudi lord Halifax,
angleški poslanik, in Wendell L.
Willkie, ki je ob zadnjih volit-
vah kot republikanski predse-
dniški kandidat kandidiral proti
predsedniku Rooseveltu.

Udarec nacizmu

Dalje je predsednik dejal:
"Vsi vemo, da je bila nekdanja
pruska avtokracija slaba, toda
nacizem je še mnogo slabši. Na-
cisti si ne prizadevajo doseči za-
mojnih kolonialnih zmag, temveč
ljudstvom ali manjših poprav zem-
ljevidov evropskih mej. Oni si
javno prizadevajo, porušiti vo-
lilni sistem vlade v vseh deže-
lah, vstevši v naš; oni hočejo
vzpostaviti sistem vlad, ki bi te-
meljile na regimentaciji ljud-
stev po peščici izbranih ljudi."

Pripravimo se na žrtve

Nato je predsednik izjavil, da
je zdaj napočil čas, ko se mora
ameriško ljudstvo pripraviti na
velike žrtve, če hočemo ohrani-
ti demokracijo sveta.

Anglija je pripravljena vsak
trenutek na invazijo, pa naj pri-
de slednja kadar koli; danes, ju-
tri ali čez mesec dni. Angleži so
danes močnejši kot kdajkoli
prej, njihova morala je sijajna.
V tej zgodovinski krizi je Veli-
ka Britanija blagoslovljena z
briljantnim in velikim vodite-
ljem, katerega je dobila v osebi
Winstona Churchilla.

Amerika bo pomagala
Angleško ljudstvo in njegovi
grški zavezniki potrebujejo la-
dij. Dobili bodo ladje.

Oni potrebujejo letal. Od A-
merike bodo dobili letala.

Oni potrebujejo živeža. Ame-
rika jim bo dala živež.

Oni potrebujejo tanke, topo-
ve, strelivo in še druge potreb-
ščine vseh vrst. Od Amerike bo-
do dobili tanke, topove, strelivo
in vse ostale potrebščine.

Tudi Kitajski se ne bo pozabilo
Prav tako je Kitajska izjavila
in dokazala svojo veličastno vo-
ljo odpora proti razkosanju de-
le in kitajskega naroda. Mar-
šal Chiangkajšek je prosil za po-
moč. Amerika mu je odgovorila,
da bo Kitajska dobila vso po-
trebno pomoč.

Naša dežela bo postala to, kar
je ljudstvo zahtevalo, da postane
orožarna demokracija.

Novi grobovi

DORA MATOSEVAC
V nedeljo zjutraj je premini-
la Mrs. Dora Matosevac v sta-
rosti 64 let. Stanovale je pri
hčeri Elizabeth Buckholz na
2403 St. Clair Ave. Rojena je
bila v Metliki, odkoder je prišla
sem leta 1902. Poleg hčere za-
pušča brata Franka in tri vnuke
Franka, Thomasa in Josepha U-
rick. Bila je članica društva Maj-
ka Božja Bistrička, št. 47 HBZ
in Krunica of sv. Pavla cerkve.
Pogreb se bo vršil iz pogrebne-
ga zavoda na 1053 East 62nd St.
Cas naznanimo jutri.

IVAN MILLER
Snoči je na svojem domu pre-
minil rojak Ivan Miller, rodom
Hrvat, stanujoč na 14615 Dar-
win Ave. Pogreb ima v oskrbi
August F. Svetek. Podrobnosti
jutri.

MATEVŽ BRATKOVICH
Včeraj zjutraj ob 11. uri je
preminil v Longview bolnišnici
v Ashtabula, Ohio rojak Matevž
Bratkovich v starosti 65 let, sa-
mec.

Zadnje tri leta je živel pri Ja-
kobu Lenaršiču v Geneva, Ohio.
Poprej je stanoval pri Mary
Leskovec na E. 155th St. Pokoj-
ni je bil doma iz št. Jerneja na
Dolenjskem, odkoder je prišel v
Ameriko pred 35 leti. Bil je član
društva Mir, št. 142 SNPJ. Po-
greb se bo vršil v sredo zjutraj
ob deseti uri iz pogrebne za-
voda August F. Svetek na 78 E.
152nd St. ter v cerkev Marije
Vnebovzetje in potem na sv. Pa-
vla pokopališče. — Naše soža-
lje!

Iz bolnišnice

Mrs. Agnes Skolaris iz Gene-
va, Ohio se je vrnila iz bolnišni-
ce in se sedaj nahaja pri hčeri
Mrs. A. Pontoni, 1495 Clermont
Ave. Prijatelji jo lahko obišče-
jo. Želimo ji skorajšnje okreva-
nje.

Glasbena Matica

Včerajšnji koncert Glasbene
Maticе je dobro uspel, toda žal
radi zelo slabega vremena je bi-
la udeležba slabša kot bi bilo
pričakovati. Več o tem koncertu
jutri.

UREDNIŠKA STRAN "ENAKOPRAVNOSTI"

» ENAKOPRAVNOST «

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING AND PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE — HENDERSON 5311-12
Issued Every Day Except Sundays and Holidays

Po razpisu v Clevelandu, za celo leto	\$5.50	
za 6 mesecev	\$3.00; za 3 mesece	\$1.50
Po pošti v Clevelandu, v Kanadi in Mexici, za celo leto	\$6.00	
za 6 mesecev	\$3.25; za 3 mesece	\$2.00
Za Združene države, za celo leto	\$4.50	
za 6 mesecev	\$2.50; za 3 mesece	\$1.50
Za Evropo, Južne Amerike in druge inozemske države:		
za celo leto	\$8.00; za 6 mesecev	\$4.00

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

104

POLOŽAJ JUGOSLAVIJE

Sledeći članek je silno značilen, ker, prvič, prikazuje Jugoslavijo v pravi luči, in drugič, ker izpričuje, kako temeljito poznajo nekateri Amerikanci našo ožjo domovino. Članek "Yugoslavia Yields" je napisal za revijo "The Nation" R. H. Markham, ki je doma iz Kansasa in ki je preživel pet in dvajset let na Balkanu kot vzgojitelj in učitelj in kot inozemski častnikar.

Mr. Markham uvodoma razlaga zgodovino južnih Slovanov in končno njihovo ujedinjenje v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, nato pa prehaja na sodoben položaj in pravi:

V pokrajinah, ki so zdaj združene v Jugoslaviji, je bilo od nekdaj zaznamovati konflikte in nasilja. Tu se vzhodna cerkev ločuje od zapadne, tu se Evropa srečuje z Azijo, tu je križ zadel ob polumesec, in tu so se Habsburžani borili s sultani. Ko so se torej te skupine združile v eno državo, so morale zatreti stara sovraštva.

Toda dva in dvajset let, ki so potekla od tedaj, ni dovolj dolga perioda za to. V tem času so Srbi in Hrvatje nasprotovali drug drugemu z nasiljem in furijo. Srbi so ubili Stefana Radića in še marsikaterega drugega hrvatskega voditelja. Dalje so pometali tisoče Hrvatov v ječo. Na drugi strani pa je zopet neka hrvatska revolucionarna organizacija (Ustaša, opomba uredništva Enakopravnosti) ubila srbskega kralja Aleksandra. Strelji so pokali v skuščin, strelji so pokali proti prestolu. Jugoslavlani so s strastjo pobijali drug drugega. Hrvatje so ponovno grozili, da se bodo ločili od nove kraljevine ter si ustanovili lastno državo.

Pred poldrugim letom pa je prišlo do sprave: Hrvatje so dobili v veliki meri avtonomijo, sprejet je bil načrt za omiljenje njihovih glavnih nevolj, in ustanovljena je bila vsenarodna vlada, v kateri so iskreno in pristrano sodelovali Srbi, Hrvatje in Slovenci. To je bil odločilen korak naprej, toda tudi ta korak ni mogel ustvariti popolnega zaupanja. Jugoslavlani, ki še niso pozabili svojih, stoletja starih sovraštov in mrženj, niso zmogli nastopiti resnično ujedinjeni proti svojemu sovražniku. Vsaka skupina se namreč še vedno boji, da jo bo druga skupina prevarila.

Drugo dejstvo velike važnosti je, da nad dva milijona prebivalcev Jugoslavije ne pripada nobeni izmed treh jugoslovanskih skupin. Tako imamo tu, na primer, pol milijona Nemcev, ki bivajo stalno v Jugoslaviji. Večina teh — zlasti mladi mošje — so goreči in agresivni nacisti. Njihova lojalnost velja Berlinu, odkoder sprejemajo tudi svoje ukaze. Kakor sudetski Nemci, tako so tudi ti prednja straža ali avantgarda nazijske armade. Ti ljudje bi najrajši pomagali uničiti Jugoslavijo, tako da bi bil čim večji kos dežele priključen rajhu.

Poleg teh je v Jugoslaviji pol milijona stalno naseljenih Madžarov. Večina teh živi v pokrajinah v bližini madžarskih mej. Mnogo njih se čuti brez vsake rezerviranosti navezane na Budimpešto ter žele, da se njihova mesta, trge in naselja zopet priključi "materini deželi." Dasi so ti ljudje jugoslovanski državljani oziroma podaniki, pa ni dvoma, da bi šli drage volje na pomoč Madžarski v njenem boju proti Jugoslaviji.

Poleg teh skupin je v Jugoslaviji dve tretjini milijona Makedoncev, ki se v Jugoslaviji ne počutijo doma in o katerih pravi Bolgarija, da nji pripadajo. Mnogo teh Makadoncev si ničesar bolj ne želi, kot da bi bili "osvobojeni izpod jugoslovanskega jarma." In končno je v Jugoslaviji najmanj dve tretjini milijona Albancev, ki ne vidijo nobenega vzroka, zakaj naj bi žrtvovali svoje življenje za kakega jugoslovanskega vojaškega poveljnika ali za jugoslovansko vladu. Vse te močne destruktivne sile tujih plemen se utegnejo izkazati v času krize kot usoden činitelj za jugoslovansko državo.

Dalje se ne sme pozabiti, da so nekateri Jugoslavlani sami, tako Srbi kot Hrvatje, nacisti. Veliko število izobraženih, organiziranih in revolucionarnih hrvatskih separatistov je prav tako fanatično avtoritarnih — nazorov kakor nemški "šturmtrooparij." Ti ljudje bi se združili s samim hudičem, če bi jim bilo z njegovo pomočjo mogoče, masčevati se nad Srbi, in oni so kaj ročni v rabi pušk in bomb. Ti Hrvatje bi bili pripravljeni, kooperirati z najbolj desperatnimi lokalnimi Nemci, da odpro vrata trdnjav Hitlerjevimi hordam — in srbski nacisti bi prav

tako pomagali Hitlerju uničiti svoj lasten narod in državo. Sicer je res, da ni mnogo teh izdajalcev, toda kolikor jih je, so sila nevarni.

In končno, tu ni močne kraljevske osebnosti, ki bi zavrla in zatrla nezadovoljstvo ter zbrala okoli sebe vse lojalne sile. Jugoslaviji vladajo trije regenti v imenu suverena-dečka, čigar oče je bil pred šestimi leti ubit. Knez Pavle, glavni regent, je sila previden človek.

(Konec jutri.)

Zanimive vesti iz stare domovine

Dobra iznajdba

Mazilo zoper zameglitev stekla je izumil policijski uradnik Bora Nikolić. Po osmih letih napornega dela in preizkušanja se mu je posrečilo sestaviti mazilo "borin," s katerim je treba namazati steklo na avtomobilu, avtobusu, tramvaju, lokomotivi (ali krila letala) in steklo se ne bo orosilo in ne bo več toliko prometnih nesreč. Na poskusni vožnji Beograd—Avala z avtomobilom, ki je vozil s hitrostjo 80 km., se je mazilo dobro izkazalo. Nikolić je dal svoj izum že patentirati.

Glad v Halozah

Prebivalstvo Haloz je za svojo eksistenco skoro popolnoma odvisno od vinskega pridelka. Lansko leto pa je bil vinski pridelek zelo slab. Mnogo traja je uničila ali poškodovala zima, nadaljno škodo pa je povzročilo slabo vreme poleti in v jeseni. Viničarske družine so običajno številne in otroci hodijo v šolo brez kruha, bos in raztrgani.

Obnovljena cesta

Fred par leti je močna povodenj, posledica hudih nalivov

naš zgornjo Saleško dolino na Štajerskem, popolnoma porušila in odnesla cesto skozi romantično sotesko Hudo luknjo. Obnovitvena dela, ki so trajala dve leti, bodo v kratkem zaključena. Blizu tam se še vidijo razvaline gradu Valdeka, kjer so roparski "vitezi" napadali premožne ljudi, ki so potovali skozi Hudo luknjo. Obnovljena cesta bo z ozirom na okolico spadala med najbolj romantične ceste v Sloveniji.

Zaslужen pokoj

Na Njivicah pri Radečah na Dolenjskem je stopil v pokoj Anton Krisper, ravnatelj tvornice papirja. Služboval je več kot 60 let in v starosti 81 let je prostovoljno stopil v pokoj in se naselil v Radečah. Pošten in pravičen napram vsem, uživa splošno spoštovanje.

Admiral umrl

V Zemunu je umrl upokojeni admiral Viktor Wickerhauser, ki je bil polnih 32 let v avstrijski mornariški službi. Leta 1917 je postal kontreadmiral, toda je bil kmalu upokojen, ker mu avstrijske oblasti kot Slovanu niso zaupale. Po prevratu

se je ponudil v službovanje jugoslovanski vladi in je bil sprejet v vrste jugoslovanskih mornariških oficirjev. Leta 1929 je bil povišan v admirala. Leta 1932 je po več kot 46 letih službovanja bil na lastno prošnjo upokojen. Wickerhauser je bil rojen v Zagrebu leta 1866.

Wagnerjeva sorodnica

V Ivanjkovcih pri Ormožu je v starosti 82 let umrla gospa Ljudovika Janžekova, vdova po pokojnemu majorju Janžeku. Pokojnica je bila rojena na Dunaju in je bila sorodnica znamenitega glasbenika Wagnerja. Na Slovenskem je bivala 42 let in je bila zaradi svojega plemenitega značaja priljubljena pri vseh, ki so jo poznali.

Prosvetno delo

Na Hrvatskem je bilo šolstvo in prosvetno delo sploh zelo zanemarjeno, toda zadnja leta se razne prosvetne organizacije z banskno upravo vred zelo trudijo, da zamujeno popravijo. Samo v lanskem letu je bilo zgrajenih 50 novih in popravljenih kakih 350 starih ljudskih šol. Ustanovljenih je bilo tudi več šol gospodarskega značaja.

Sušilnica rib

V Crikvenici v Hrvatskem Primorju je bila nedavno otvorena prva sušilnica rib in tovarna ribje moke. Ribiči, ki ne bodo mogli prodati rib za svežo porabo, jih bodo lahko oddali tej tovarni, da jih posuši in zmelje v moko. Taka ribja moka ima dobro ceno, posebno za krmo svinj in perutnine.

Zvezde ni več

Ljubljanska Zvezda, to je sto-

letni drevored, zasajen v obliki zvezde, je izginil. Meseca decembra lanskega leta so podrl zadnje, večinoma že trhle kostanje, in očistili ves prostor. Zvezda bo kmalu postala del razširjenega Kongresnega trga.

Vodopivka

Šestletno dekle ima veliko željo. V Novi Palanki popije Eva Keler vsak dan 7 litrov vode. Oče je zaradi njene boleznj ves obupan in hodi s hčerko od zdravnika do zdravnika, toda doslej zanjo še ni našel zdravila.

Iz stare rodbine

V Skoplju je bil nedavno ob velikem udeležbi občinstva pokopan Kemal Osman beg Kumbardžija, bivši narodni poslanec in skopljanski občinski svetnik. Bil je najbolj poznan musliman v vsej Južni Srbiji. Njegova družina je najstarejša v vsej pokrajini; njen davni prednik je bil sloveči turški vojskovođa Ghasi Isa beg, ki je v srednjem veku osvojil mnoge kraje na Balkanu.

Dekle ujelo orla

V bukovje za Rudniku nasproti vasi Polju v Bohinju se je nedavno zatekel planinski orol, ki je bil videti izredno izmučen. Neko korajžno dekle je orla ujelo, nakar se je izkazalo, da nosi na desni nogi skobec. Kralj planin se je bil nekje za nogo ujel v skobec, katerega pa je odtrgal in odnesel s seboj.

Nespečnost in mraz

Sofijsko "Utro" priobčuje iz Lizbone dopis, ki podaja vtise in doživljaje očitvecev, ki so iz Londona pribežali na Portugalsko.

V vsem Londonu ni menda niti ene šipe več, ki bi bila cela. Nespečnost in mraz sta največji nadlogi, ki Londončani od njih trpijo. Dovoz premoga je čedalje težavnejši. Premog so uvažali doslej v London po morskem poti, toda doki in pristanišča so danes deloma uničena. Kjerkoli je še možnost pristanka za ladje, jo branijo za ladje z živili, premog pa dovažajo z vlakci.

Po tej poti pa se potrebe milijonskega mesta ne dajo zadovoljivo kriti. Zato trpijo ljudje strašno zavoljo mraza. Pri tem so pa hiše brez okenskih šip. Ena sama bomba je raztresla vse šipe kilometer naokrog.

Skušajo si pomagati z nadomestilom za steklene šipe iz nekakšnega celofana. Zaklonišča

ŠKRAT



Angleški pisatelj Bernard Shaw je nedavno prisostvoval koncertu, ki je imel na programu izključno moderne skladbe. Pred njim je sedela gospa, ki je med izvajanjem koncertnega programa postala slabo. Dama je vstala, se napotila proti izhodu, a še preden je prišla do vrat, se je onesvestila.

Ko je Shaw to videl, je reklo: "Vse kar je prav, tako stvar na pa modernistična muzika."

"Če res iščete dela, pojdite k Mlinarju Močniku, njemu je potreba nekakšne vrste desna roka."

"Smola, velika smola — sem namreč levičar..."

so nezadostna mrzla in odmrzla. Edina sigurna zaklonišča so še podzemna železnica. Zaklonišča v londonskih parkih so nezdruživa in brez vsake dobroti. Če tedne spijo tam oblečeni, vlaga in mrzota uničujejo učinke.

Ljudje, ki hitijo zjutraj na delo, morajo pogosto opazovati trikrat daljšo pot, nočni napadi razdirajo ceste.

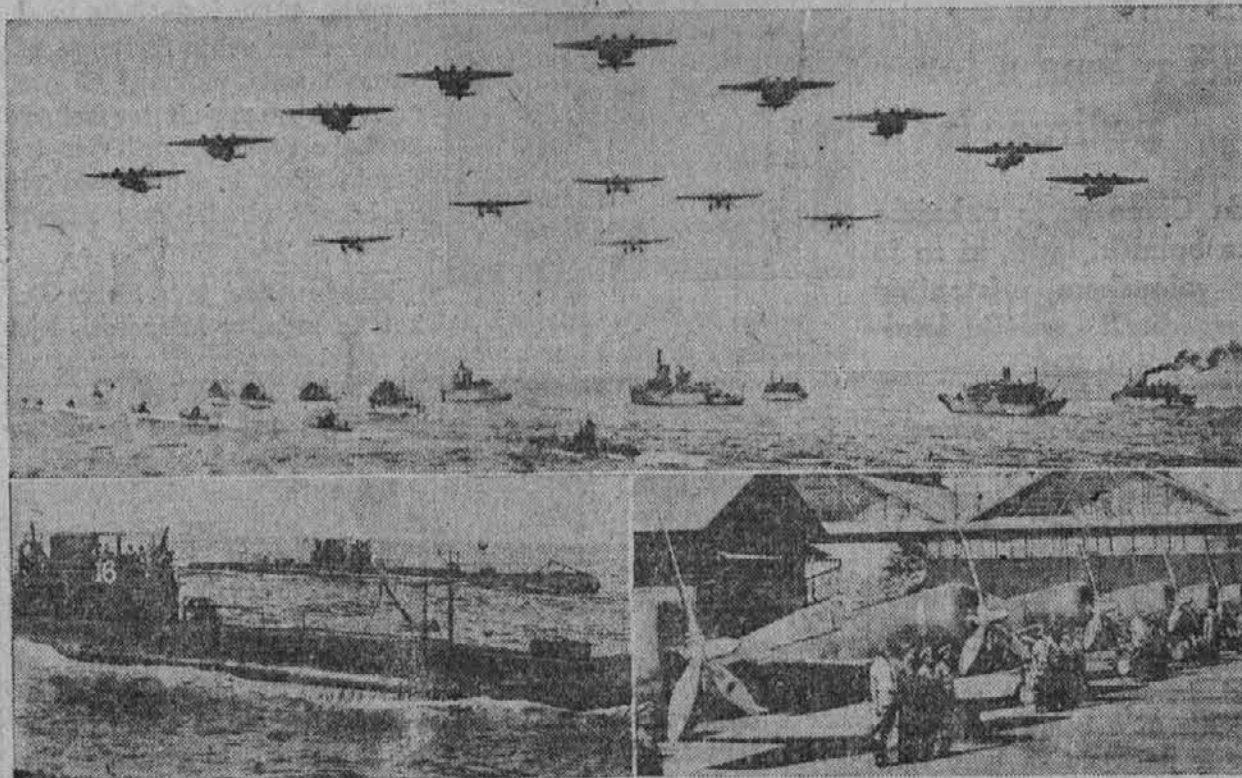
Vsako jutro morajo zato izdajati nove prometne načrte. Bombni ližaki po cestah so gostoma do 15 m široki.

Živeža je v Londonu še vedno dovolj, čeprav v omejenem sega. London ščiti trije protiletalskega topništva, kakšen odstotek nemških nikov more to topništvo sestavljati.

Angleška lovka letala tudi ne morejo nastopati. Re prihajala zavoljo popolne temnitve v veliko nevarnost pristajanja. Številna lovka tala so se pri tem tudi porušila. Zaporni baloni niso učinkovitejši. Nemški letalci bodisi preletijo, bodisi streljujejo s strojnimi.

Potem se spuščajo tako na da morejo streljati na cestne strojnici. Veliko število membni industrijskih podjetij v Londonu in v njegovi okolici je popolnoma uničenih.

Obramba Holandske Zapadne Indije



Japonci se lakomnih oči ozirajo na bogate holandske kolonije v Vzhodni Indiji in na Javi, toda vlada svobodne Holandije, ki ima zaščen selet v Londonu, je poskrbela za obrambo svojih kolonij. Na sliki vidimo holandske bombnike in bryne ladje, ki stražijo otočje. V levem kotu spodaj vidimo dvojce holandskih podmornic, v desnem kotu pa holandske bombnike.

Tam preko in — tukaj . . .



Na levi vidimo nazijsko parado v Berlinu, na desni pa so razposajeni ameriški dijaki, ki posnemajo Hitlerjevo nazijsko opičarstvo.



V. J. KRIZANOVSKA

65

MOČ PRETEKLOSTI

Roman v treh delih

IVAN VOUC

Medtem ko so se vršili ti obredi, se je nebo pokrilo s črnimi oblaki, bliski so svigali po nebu, a grmenje se je vedno bolj bližalo; a v trenutku ko je Adžmitra podajal kači mleka in medu, je strašen grom pretresel poslopje, zemlja je pokala in nastala je popolno tema. Prestrašena množica je obstala molčeča in negibna. Toda strah in groza sta bila še večja, ko se je v globoko temo razlegel nečloveški krik, ki je rezal v duše. Nihče ni mogel takoj ugotoviti, odkod ta krik, ko pa se je čez nekaj trenutkov črna tema umaknila medlemu polmraku, so zagledali strašen prizor. Mladi kralj se je boril s kačo, ki je stiskala njegovo telo. Pri tem pogledu je Devaki omedlela.

Vsi so bili v največji zadregi. Pošasti niso smeli ubiti, zakaj predstavljala je božanstvo; a srdito sikanje je odvrčalo nekatere pogumne moške, ki so hoteli osvoboditi kralja. Čudno in nenavadno pa je bilo to, da ni kača davila svoje žrtve in ji ni lomila kosti, ampak jo samo držala in se očitno veselila imenitnega ujetnika. Neizmerna bogastva so obljubljali onemu, ki bi osvobodil kralja, toda vsi poskusi so se izjalovili. Pošast se ni zmenila ne za petje, ne za izbrana jedila; zabavala se je s svojo žrtvijo, ki jo je držala in pozibavala.

Smrtno blede in z bodečim pogledom je nesrečni Adžmitra gledal svojega krvnika; zdelo se je, da se ni mogel več boriti. Ker je bil silno močan, bi bil mogel zadušiti kačo; toda masivno kačje telo je tako obvil njegove roke, da jih ni mogel rabiti. Vkljub svojemu strašnem položaju je bil nesrečnik še živ, in ko so stopili k njemu, da mu dajo mleka, se kača ni upirala temu.

Povedal sem že, da je narod ljubil Adžmitro vkljub njegovim pogreškom. Po vsem mestu so molili, v vseh templjih so žrtvovali bogovom in molili za njegovo rešitev. Toda vse je bilo zaman in praznovorno ljudstvo se je še bolj zgrozilo, ko je neki mlad žrec povedal, da je videl ponoči, kako se je kačja glava izpremenila v glavo Bhavani, ki je gledala na nezvestnega kralja z izrazom zlobnega zasmeha in sovražnega zadoščenja; žrec je od strahu izgubil zavest. O Devaki so govorili, da je bolna in da se je zaprla v svoje sobe.

Čez dva dni je prišla pod večer k vrhovnemu žrecu neka ženska z zakritim obrazom ter izjavila, da pozna sredstvo za kraljevo rešitev, toda ostati mora sama z njim in vsi navzoči z žreci vred se morajo oddaljiti; če sprejmejo njene pogoje, tedaj se vrne o polnoči. Razume

se, da so ji ustregli. Ko je nastopila noč, so se vsi radi volje odstranili, ko se je pokazalo upanje rešiti kralja.

Opolnoči sta prišla v tempelj moški in ženska, ogrnjena v temna plašča. Ko sta snela plašča, sta bila to Devaki in Majavarna; poslednji je imel na sebi znake velikih magičnih vplivov. Kraljica je postavila na žrtvenik škaflo s kristalno steklenico, ki je bila zataknjena z zlatim zamaškom, in nekakšno votlo iglo, ki je bila napolnjena z neko temno in kakor med gosto tekočino; medtem je Majavarna vzel izza pasa trstovo piščalko in začel nanjo gosti.

Kača se je dvignila, ne da bi spustila svoje žrtve; očitno je godba delovala nanjo. Ko je tako nepremično stala, se je Devaki prikradla k njej in tako globoko zasadila v telo kače iglo, da je izginila v mesu. V tem trenutku je Majavarna skočil h kralju, ki je ležal kakor mrtev v objemu kače, in mu vil v poloodprta usta tekočino iz steklenice, ki jo je skrival v roki. Kača se je stresla, a iz ust Adžmitre se je izvil stokanje. Čez nekaj minut sta bila kača in njen ujetnik izpremenjena v kamenito maso.

Nesrečnež! Kaj si napravil! — je vzkliknila Devaki, ki je za trenotek obstala, kakor da bi vanjo tresčilo, nato je zamahnila z bodalom in se vrgla na Majavarno.

Odrinil je njeno roko in se zagrohotal.

Neumnica! Kako si mogla misliti, da bom rešil svojega tekmeča, da postaneš njegova in bosta skupaj kraljevala. Maščeval sem Bhavani in sebe, a zdaj morava bežati, da naju razsrjejo ljudstvo ne raztrže.

Čez tri dni je mesto poginilo po potresu; tisoči ljudstva so bili pokopani pod razvalinami, drugi so umrli od strahu in lakote v svojih podzemnih krstah.

Balarama je umolknil, a megljeno platno, ki je pokrivalo steno, je pobledelo in izginilo. Nekaj trenutkov je baron ostal z zaprtimi očmi; to, kar je videl in slišal, ga je silno pretreslo, toda z naporom svoje volje je premagal slabost, vstal in se goreče zahvalil staremu učenjaku za dvojno dobroto, obstoječo v razlagi in predloženju zgodbe njegove prošlosti. Starec mu je stisnil roko; ko pa je zapazil baronovo smrtno bledebo in njegovo razburjenje, ga je z ostalimi peljal v svojo delavnico, pripravljen polno čašo peneče se tera same z njim in vsi navzoči z žreci vred se morajo oddaljiti; če sprejmejo njene pogoje, tedaj se vrne o polnoči. Razume

Baron je izpraznil čašo in za-

res je čutil, da se mu vračata mir in moč.

Imenuješ me svojega prejšnjega kralja, častiti Balarama. Ali si morebiti tudi ti živel tedaj?

— Da, tudi jaz sem živel tedaj, toda to ni važno. — je odgovoril učenjak z zagonetnim nasmeškom. — Povej mi rajši, če bi rad videl nesrečno mesto, kjer je Adžmitra postal žrtev svojih zločinov? Ta spomenik sovraštva še stoji; na čuden način se je ohranil v podzemskem muzeju.

— Bog moj! Če bi rad videl? Saj je prava milost usode videti kaj takega! — je s tako vnemo in s tako nestrpnostjo vzkliknil baron, da sta se Balarama in gospod Žerald od srca nasmejala.

Mag jih je peljal po ulicah mrtvega mesta k tempelju, ki je bil takorekoč na obronku mesta, zakaj za njim se je začel zasip. Velel je prižgati baklje in električne svetilke, nato je stari modrijan pripeljal obiskovalce k dolbini, ki je bila velika kakor soba in nekoč zaprta z rezljano rešetko, ki pa je bila zdaj polomljena. V njej so videli čudno in nenavadno skupino.

Vzpeta na rep je stala veličanska kača; njeno ogromno žrelo je bilo široko odprto in s svojim tolstim truplom je obvijala visokega in suhega človeka z odmaknjeno glavo in z izrazom smrtno groze v široko odprtih očeh.

Tresoč se od razburjenja je

gledal baron strašni memento mori svoje zločinske preteklosti; ta indijski kralj je bil podoben Paolu Montignosu skoraj tako kakor italijanski nobile Pavlu Roteršildu. Strašna veriga, ki ga je obteževala do današnjega dne, je bila skovana v tistem trenutku po neizprosni, tragični karmi. Izrekel je željo, da bi rad fotografiral to nenavadno skupino, ali pa bi jo vsaj narisal z dovoljenjem Balarama. Ta je odgovoril, da nima nič proti temu in je pristavil, da je gospod Žerald o svojem zadnjem obisku pustil tu fotografski aparat, ki naj ga baron porabi. Tako je mogel v svoje veliko zadoščenje s pomočjo Diomida Petroviča posneti skupino z dolbino, hramom, ostanki kraljevega dvora in različnimi zanimivostmi podzemnega mesta.

Nekoč pri obedu je baron omenil zgodbo o strupu Montignosov ter opozoril Balarama na podobnost tega strupa s strupom Majavarne ter izrazil pri tem svoje začudenje, kako je mogla ta nevarna skrivnost priti v roke navadne ciganke po tolikih stoletjih.

Otroci Devaki in Majavarne so razpolagali s to skrivnostjo, ki je pa sicer poznana vsem posvetečencem, — je odgovoril Balarama. — Neke okolnosti, o katerih bi moral dolgo pripovedovati, so prisilile neko rodbino iz potomstva, da se je preselila iz Indije v Evropo; ta rodbina je prišla v oblast ciganov in po-

rodbinskem običaju je ta skrivnost vedno prehajala na najrazumnejšo in najdrznejšo žensko plemeno. Na ta način je tajna o strupu prešla na Jolando, ki se je po zakonu nevidne privlačnosti prošlosti večkrat pojavila na življenski poti Adžmitre.

Dva dneva sta prešla v mrzlični in silno zanimivi delavnosti in baron ter Diomid Petrovič sta bila skoraj ogorčena, ko je gospod Žerald izjavil, da je prišel čas vrnitve domov.

Ko so nekaj ur počivali, so se poslovili od Balarama in se mu zahvalili za njegovo gostoljubnost. Na učenjakovi mizi je stala velika skrinja iz sandalovega lesa z inkrustacijo neobičajne lepote. Starec je objel barona, ga blagoslovil, in kačo na skrinjo, mu je rekel:

— Vzem, kralj Adžmitra, v spomin na tvojo starodavno prestolico. Tu boš našel nekaj predmetov, ki so bili tvoja last, kakor tudi lišp, ki si ga ti podaril Bhavani na dan vajine poroke. Izroči ji to v imenu starega Balarama.

— Kje pa najdem Bhavani?

— je vprašal začudeno baron.

— Ko prideš domov, jo najdeš. Ali je nisi prepoznal? — je rekel modrec z nasmeškom.

— Valerija! — je vzkliknil baron. — Zdelo se mi je, da je nekoliko podobna Bhavani. Toda v glavi se mi vrti od vseh teh doživljajev.

Čez nekaj ur so vnovič sto-

(Dalje na 3. strani)

Povratak legionarjev iz Anglije



Te dni so se vrnili iz inspekcijske turneje po Angliji ameriški legionarji. Na skrajni desnici je njihov poveljnik Warner.

Lov na ogromne zajce v Ontario



Na gornji sliki vidimo dvoje lovecev, ki lovita ogromne v kanadski provinci Ontario. Ti zajci dosežejo težo do osmih funtov. Na spodnji sliki pa vidimo dvoje lovecev, ki iščejo streljenega zajca, ki se je skoku pognal na drevo ter poginil.

Tekma ženskih plavalč



Od 19. do 22. marca se bo vršila v Buffalo, N. Y., plavalč. Na gornji sliki je nekaj ameriških šampionk v plavalč.

Rože v cvetju



V dnevih od 26. do 30. marca je v Puyallup Valley, Takome, Wash., praznik rož. Na gornji sliki vidimo dafodil.

SEZNANITE JAVNOST
Z VAŠO TRGOVINO
POTOM...

‘Enakopravnosti’

V vsaki slovenski hiši
s tukaj rojeno odraslo mladino
bi morala biti knjiga

“From Many Lands”

Spisal LOUIS ADAMIČ

Ta najnovejša knjiga našega slavnega rojaka je zbudila občo pozornost in odlično priznanje v ameriški javnosti.

“The New York Times” piše: “S to knjigo se je Louis Adamič lotil največjega problema, pred katerim stoji Amerika... Problem, katerega je načel, je tisočkrat težji kot gradnja Boulder ali Grand Coulee jez, in v svojih končnih zapletljajih je celo težji kot so dnevni problemi, katere rešuje predsednik Roosevelt ter oni, o katerih pravi Wendell Willkie, da se jih je voljan lotiti...”

“The Philadelphia Inquirer” piše: “Redkokdaj je še Amerika čula tako prepričevalen argument za ideal edinstva — apel, ki bi zvenel tako čisto in resnično, kot nam ga nudi Louis Adamič v tej svoji najnovejši knjigi.”

“The Cleveland Press” pravi: “Louis Adamič, avtor del kot ‘The Native’s Return’ in ‘My America,’ je napisal važno in misel izzivajočo knjigo pod imenom ‘From Many Lands.’”

Naročila za knjigo “From Many Lands” sprejema uprava “Enakopravnosti,” 6231 St. Clair Ave. Vse knjige, ki jih naročite pri nas, so lastnoročno podpisane od pisatelja L. Adamiča. Cena \$3.50; po pošti 10c več.

Točna postrežba

KADAR želite poslati denar v staro domovino, vsaka pošiljatev je garantirana;

KADAR rabite krstni ali rojen list iz starega kraja;

KADAR potrebujete notarske listine ali notarski podpis in

KADAR želite napraviti prošnje za prvi ali drugi državljanski papir, se vedno obrnite na:

AUGUST KOLLANDER

6419 St. Clair Ave.,
v Slov. Narodnem Domu